

Prikka
kiertoon

Oulun Prikkakeskus

– Työtä, osallisuutta ja ylijäämäruoan
logistiikkaa

9.12.2025

Euroopan unionin
osarahoittama

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Diakonissa-
laitos

DIAK

ODL

OULUN
SEURAKUNNAT
SUOMEN EV.LUT. KIRKKO

Pääkirjoittajat:

Anne Miettinen, Anna Olsen

Muut kirjoittajat ja asiantuntijat:

**Pilvi Sauvola, Suvi Kervinen, Katja McQueen-Winberg,
Tiina Jakonen, Helena Merkkiniemi, Tiina Parkkinen,
Katja Suhonen, Markku Hanhela, Pauli Eskola, Lassi Kontio**

Julkaisija: **Diakonissalaitos / hdl.fi**

Taitto: **Mia Kolari / Design Kolari**

Kuvitus: **Tiina Liuska / Liuska Design**

ISBN-numero: 978-952-9854-95-0

**Diakonissa-
laitos**

Sisällys

Lukijalle 4

- 1 Prikan tarina 5**
 - Vaikuttavaa kehittämistyötä Prikka-hankkeiden jatkumolla 5
 - Näin Prikkakeskus syntyi 6
 - Huomioi nämä toiminnan alussa 7
- 2 Hävikistä hyötyruoaksi – Oulun Prikka-malli 8**
 - Ylijäämäruoan hyödyntäminen keskitetysti 8
 - Keskitetyn mallin moninaiset edut 11
- 3 Sujuva arki ja toimivat käytännöt 12**
 - Bongaa Prikka-auto! 12
 - Kaikella on paikkansa 12
 - Elintarviketurvallisuutta yhteistyöllä 13
 - Vähemmän hukkaa, enemmän hyötyä 13
 - Hyvällä suunnittelulla pääsee pitkälle 14
 - Perehdytyksen merkitys korostuu moninaisessa työyhteisössä 15
- 4 Lahjoittajat ja ruoka-aputoimijat osana Prikan toimintaa 16**
 - Ruoan lahjoittajat 16
 - Ruoka-aputoimijat 16
 - Prikka-ruokaa tasapuolisesti 17

- 5 Ihmiset toiminnan keskiössä 18**
 - Prikkakeskuksen yhteisö – yhdessä arjen äärellä 18
 - Töihin Prikkaan – askel kohti työelämää 18
 - Monipuoliset vapaaehtoistoiminnan mahdollisuudet 20
 - Tukea ja ohjausta Prikkakeskuksessa 21

- 6 Hävikin vähentämistä ja hyvää arkea 22**
 - Parasta edelleen 22
 - Kouluruoan hyödyntämisen monet tavat 23
 - Prikkakahvila – kahvihetki keskellä kaupunkia 23
 - IisiApu-kahvila – koko kylän kohtaamispaikka 24

- 7 Prikkakeskuksen toiminnan laaja-alaiset vaikutukset 25**
 - Toiminnan hyödyt toteuttajaorganisaatioille 25
 - Hyödyt ruoan lahjoittajille 26
 - Vaikutukset ruoka-aputoimintaan 27
 - Hyödyt ruoka-avun asiakkaille 27
 - Työllisyyden, koulutuksen ja kuntoutuksen yhteistyö-kumppaneiden palaute 28
 - Vaikutukset Prikkakeskuksen työntekijöille ja vapaaehtoisille 29

Lukijalle

Tämä opas tarjoaa tietoa ja käytännön vinkkejä kaikille, jotka etsivät toimivia ratkaisuja ylijäämäruoan tehokkaampaan käyttöön. Oppaassa kuvataan, miten oululainen Prikka-malli sai alkunsa ja millaiseksi se on kehittynyt vuosien varrella. Opas tarjoaa näkökulmia ylijäämäruoan logistiikan sekä osallisuutta ja työllistymistä edistävien toimintamallien suunnitteluun. Oppaan sisältö palvelee erityisesti järjestöjä, kuntia ja seurakuntia. Opas on laadittu osana Prikka-kiertoon 2023–2025 -hanketta.

Vuodesta 2019 lähtien kehitetty oululainen Prikka-malli on edelläkävijä ylijäämäruoan hyödyntämisessä sekä yhdenvertaisen ruoka-avun, työllisyyden ja vapaaehtoistoiminnan edistämässä.

Prikka-mallin kehittäminen lähti liikkeelle valtakunnallisesta ja paikallisesta tarpeesta. Suomessa heitetään valtavasti syömäkelpoista ruokaa roskeen ja samalla ihmisillä on kasvava tarve ruoka-avulle. Tähän haluttiin Oulussa löytää ratkaisuja. Lisäksi vähittäiskaupan ja ruoka-avun kentältä nousi toive järjestää Ouluun keskitetysti koordinoitua ruoka-aputoimintaa.

Tästä käynnistyi kehittämistyö, jonka tuloksena on syntynyt ainutlaatuinen hävikkiruoan hyödyntämisen, työllisyyden edistämisen ja vapaaehtoistoiminnan kokonaisuus eli Prikka-malli. Toiminnan sydän on Oulun Prikka-keskus, ja sen tärkeimpänä osana keskuksen työntekijät ja vapaaehtoiset.

‘Prikka’ tarkoittaa tarjotinta – ja kuvaa Prikka-keskuksen ideaa: tarjottimella annetaan laadukasta ruokaa sitä tarvitseville. Samalla toiminta tarjoaa työtä, tukea ja uusia mahdollisuuksia.

Prikka-malli on oululainen edelläkävijäratkaisu ylijäämäruoan hyödyntämiseen. Se tarjoaa laadukasta ruokaa sitä tarvitseville sekä työtä, tukea ja uusia mahdollisuuksia.

1

Prikan tarina

Vaikuttavaa kehittämistyötä Priikka-hankkeiden jatkumolla

Keskitetyn hävikkiruoan hyödyntämisen mallin rakentaminen käynnistyi ESR-rahoitteissa Oulun Priikka -esiselvityshankkeessa (2019–2020). Hankkeen päätavoitteena oli laatia suunnitelma siitä, miten tehostetaan ruokahävikin talteenottoa ja käyttöä ruoka-apuna Oulussa. Lisäksi keskeisinä tavoitteina oli kytkeä hävikkiruoan hyödyntämisen malliin työllisyyden edistäminen ja vapaaehtoistoiminta.

Toimintamallia rakennettiin Oulun Priikka -esiselvityshankkeessa kaupungin, järjestöjen, yritysten, seurakuntien ja asukkaiden yhteistyönä. Mallia otettiin muun muassa Vantaan Yhteisestä pöydästä ja Tampereen Ruokapankista – myöhemmissä Priikka-hankkeissa myös Helsingin Stadin Safkasta. Tuloksena oli suunnitelma Oulun hävikkiruoan logistiikkakeskuksesta ja verkostoyhteistyöstä, jota lähdettäisiin toteuttamaan seuraavassa Priikka-hankkeessa.

Toisen Priikka-hankkeen, Priikka kiertoon – työllisyyden osallisuuden ja kiertotalouden kehittämishankkeen (ESR, 2021–2023) myötä avasi ovensa Oulun ensimmäinen hävikkiruoan logistiikkakeskus, Priikkakeskus, jossa oululaisen ylijäämäruoan hyödyntämisen

keskitetty malli eli Priikka-malli otettiin käyttöön. Toiminta herätti laajaa kiinnostusta ja palkittiin Pohjois-Pohjanmaan vuoden 2022 ravitsemusterveystekona.

Vuonna 2023 käynnistyi kolmas ja viimeinen ESR-rahoitteinen Priikka-hanke, Priikka kiertoon 2023–2025, jonka tavoitteena oli edelleen kehittää ja vakiinnuttaa menestyksäästi alkanutta toimintaa.

Pitkäjänteinen kehittämistyö on tuottanut tulosta: Oppaan julkaisuhetkellä, joulukuussa 2025, on tullut tietoa siitä, että Priikkakeskuksen toiminta vakinaistetaan vuoden 2026 alusta alkaen.

Priikka kiertoon 2023–2025

–hankkeen toteuttajaorganisaatiot:

- Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö (pää toteuttaja)
- Oulun kaupunki
- Oulun evankelisluterilainen seurakuntayhtymä
- Diakonia-ammattikorkeakoulu
- Oulun Diakonissalaitoksen säätiö

Näin Prikkakeskus syntyi

Prikkakeskukselle alettiin etsiä tiloja keväällä 2020 Priikka-esiselvityshankkeen aikana. Sopiva tila löytyi lopulta Oulun Hiukkavaarasta. Tilaa valittaessa oli huomioitava useita käytännön asioita. Valittavan kohteen tuli soveltua elintarvikehuoneistoksi ja sisältää kylmätilat, lastaustilan, sosiaali-tilat, toimistotilat, jätepiirteen, suihkun sekä erillisen siivouskomeron. Myös yleinen turvallisuus oli huomioitava.

Huhtikuussa 2021, Priikka kierto- ja hankkeen käynnistyessä, logistiikkakeskusta ryhdyttiin rakentamaan lähes tyhjästä.

Tekemistä riitti ennen toiminnan käynnistymistä. Keskukseen kalusteet saatiin pääasiassa lahjoituksena. Vapaaehtoisia rekrytoitiin hyllyjen rakentamiseen, tilojen järjestämiseen sekä käytännön suunnittelun

avuksi. Ylijäämäruoan kuljettamista varten tarvittiin kylmäkuljetukseen soveltuvat pakettiautot sekä kuljettajat.

Prikkakeskukseen palkattiin kaksi autonkuljettajaa ja hankittiin leasing-sopimuksella kaksi autoa. Autonkuljettajien ja vapaaehtoisten lisäksi Prikkakeskukseen rekrytoitiin varastovastaava sekä työkokeilijoita ja palkkatuella palkattuja työntekijöitä erilaisiin logistiikka-alan tehtäviin.

Elokuun lopussa 2021 Prikkakeskuksessa päästiin vihdoinkin tositoimiin. Alkuun ylijäämäruokaa noudettiin kuudelta lahjoittajalta ja toimitettiin kuudelle ruoka-aputoimijalle. Toimintaa on vuosien varrella kehitetty ja laajennettu merkittävästi. Mukaan on saatu runsaasti uusia lahjoittajia ja ruoka-aputoimijoita. Ruoan määrän kasvaessa myös Prikkakeskuksen työntekijöiden ja vapaaehtoisten määrä on lisääntynyt. Prikkakeskukseen on myös palkattu kolmas autonkuljettaja ja hankittu kolmas auto.

Keskukseen logistiikka ja elintarvikeprosessit ovat kehittyneet vuosien varrella yhä suunnitelmallisemmiksi ja tehokkaammiksi. Kesäkuussa 2023 Prikkakeskus muutti Oulun Kaukovainiolle, jossa menestyksekkäästi alkanutta toimintaa pystyttiin jatkamaan ja kehittämään edelleen.

Huomioi nämä toiminnan alussa

Älä jää yksin – hyödynnä sidosryhmien, kumppaneiden ja muiden paikkakuntien logistiikkakeskusten osaamista.

Selvitä mitä hankittavia laitteita ja tarvikkeita voi saada käytettynä tai lahjoituksena.

Seuraava lista kokoaa asioita, joita tulee huomioida tai hankkia uuteen ylijäämäruoan logistiikkakeskukseen. Lista ei ole kaiken kattava, mutta antaa osviittaa siitä, mitä toiminnan käynnistämisvaihe pitää sisällään.

- Keskuksen sijainti: lähellä lahjoittajia, hyvät joukkoliikenteen kulkuyhteydet työntekijöille
- Lastaustila
- Autojen pysäköintipaikat
- Kylmiöt ja niiden hälytysjärjestelmä
- Käsienpesupisteet
- Hyllyt ja tasot
- Toimistohuoneet ja työpisteet
- Rauhallinen kokous- ja ohjaustila
- Taukotila, astiat, tiskikone, jääkaappi, mikro
- Sosiaalilat, wc:t, lukolliset lokerot
- Sähkö-, netti-, jätehuolto- ja vesisopimukset
- Elintarvikelupa
- Omavalvontasuunnitelma
- Pelastussuunnitelma
- Riskiarvio
- Vakuutukset
- Siivoussuunnitelma ja siivouskomero
- Kiinteistöhuolto
- Takalaitanostimilla ja kylmälaitteilla varustellut pakettiautot
- Autojen huoltosuunnitelma
- Hygieeniset, helppohoitokset ja ergonomiset työvälineet
- Välineet kuormien siirtämiseen (pumppukärryt, lavat)
- Muut laite- ja välinehankinnat (vaaka kuormien punnitsemiseen, pahvipaalain)
- Suojavaatteet työntekijöille ja vapaaehtoisille
- Työntekijöiden ja vapaaehtoisten rekrytointi ja sopimukset
- Sopimukset lahjoittajien kanssa
- Sopimukset ruoka-aputoimijoiden kanssa
- Logistiikkasuunnitelma
- Keskuksen prosessien suunnitelma
- Selkeä roolien ja vastuiden määrittely
- Viestintäsuunnitelma (sisäinen ja ulkoinen)
- Perehdytyksen koordinointi ja perehdytysmateriaalit
- Yhteiset pelisäännöt keskuksella
- Työhyvinvointi
- Seuranta- ja arviointimittarit (mm. ruokakuormien ja biojätteen määrä, työhyvinvointikysely)

2

Hävikistä hyötyruoaksi

– Oulun Priikka-malli

Ylijäämäruoan hyödyntäminen keskitetysti

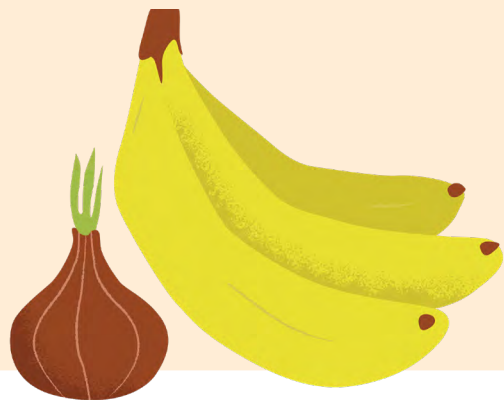
Prikan ylijäämäruoan hyödyntämisen keskitetyssä mallissa lahjoituksena tuleva ruoka kerätään eri lahjoittajilta yhteen logistiikkakeskukseen, jossa se lajitellaan ja tarkistetaan ennen kuin se jaetaan edelleen ruoka-aputoimijoille ja heidän kautta avuntarvitsijoille.

Lahjoittajien joukko on suuri. Prikkakeskukselle haetaan ruokaa päivittäistavarakaupoista, leipomoista, tukkukaupoista, meijereistä, henkilöstöravintoloista, kouluista

ja päiväkodeista. Toiminnassa on kehitetty myös koulujen linjastoilla olleen ylijäämäruoan hyödyntämistä ruoka-apuna.

Prikkakeskukseen saapuvan ylijäämäruoan määrää seurataan tarkasti (ks. kaavio 1). Kiilomäärä vaihtelee kuukausittain – parhaimmillaan se on ollut yli 40 000 kg kuukaudessa. Viime aikoina saapuneen ruoan määrissä on havaittavissa pientä laskua, mikä johtuu osittain siitä, että lahjoittajat kiinnittävät aiempaa enemmän huomiota ruokahävikin vähentämiseen ja kehittävät siihen liittyviä toimintatapoja.

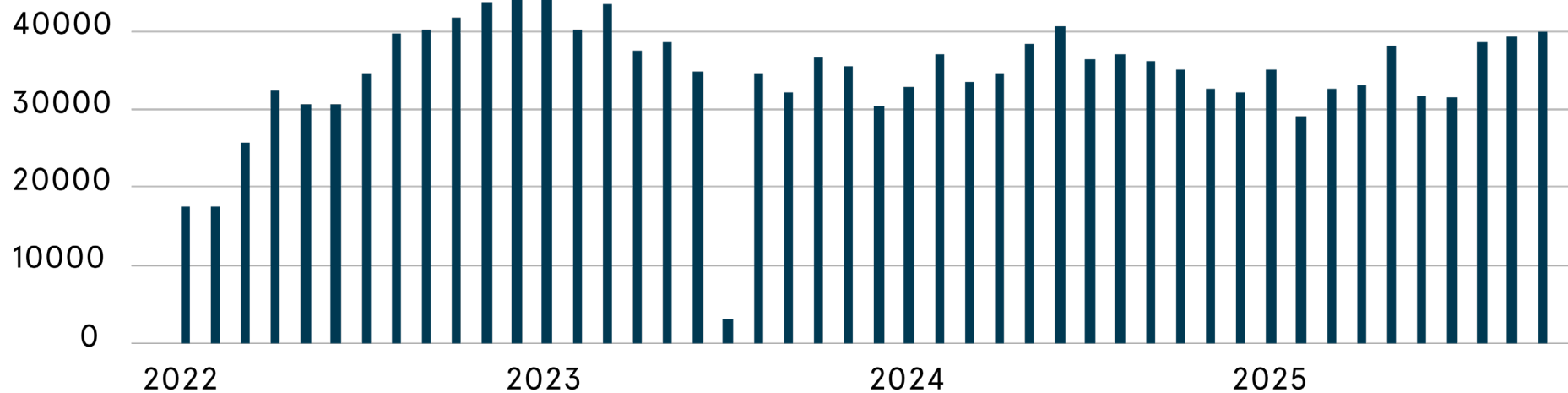
Prikkakeskus pyrkii jatkuvasti saamaan uusia lahjoittajia mukaan toimintaan, ja samalla pyritään lisäämään esimerkiksi koulujen ylijäämäruoan hyödyntämistä ruoka-apuna. Myös Prikkakeskuksen kautta ruokaa saavien ruoka-aputoimijoiden kirjo on laaja. Mukana

on yhdistyksiä, järjestöjä, seurakuntia, säätiöitä ja yksityisiä ruokaryhmiä.

Prikkakeskus tarjoaa työpaikkoja, työkokeilupaiikkoja ja vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksia elintarvikkeiden vastaanottoon, käsittelyyn, varastointiin ja kuljetukseen liittyvissä tehtävissä. Lisäksi tarjolla on opiskeluun, työnhakuun ja hyvinvointiin liittyvää ohjausta.

Lahjoituksena saatu ylijäämäruoka kg/kk

Kaavio 1. Prikkakeskukseen lahjoituksena saatu ylijäämäruoka 1.1.2022–31.10.2025.

Prikkakeskus lukuina

Seuraavat luvut(*) kertovat osaltaan Prikkakeskuksen toiminnan mittavuudesta:

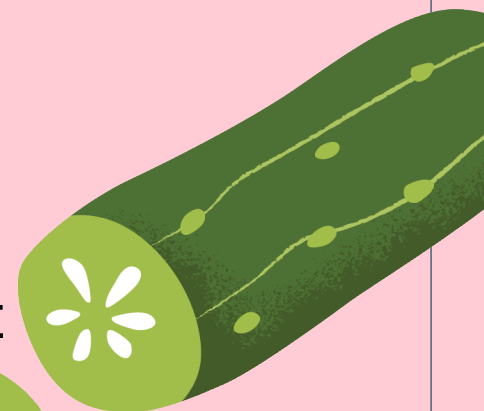

KEŠKUKSELLE
TYÖLLISTETYT
YHT. YLI

200
HLÖÄ

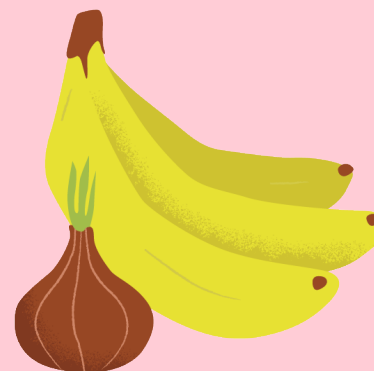
BIOJÄTE

1%

RUOAN
LAHJOITTAJAT

93 KPL

RUOKA-APUA
SAAVAT ASUKKAAT

3000
HLÖÄ/VIKKO

KESKUKSEN
VAPAAEHTOISET
YHT. YLI

100
HLÖÄ

(*) Marraskuussa 2025 käytössä olevat tilastot ja ajankohtaiset tiedot

**Prikkakeskus jakaa
Oulun ylijäämäruoan
ruoka-apuun ja
tarjoaa samalla
sadoille ihmisille työtä,
yhteisöllisyyttä ja
mahdollisuuden auttaa
 muita.**

Keskitetyn mallin moninaiset edut

- Tehokas reittisuunnittelu säästää kaikkien toimijoiden aikaa ja resursseja.
- Lahjoittajille toiminta on vaivatonta ja luotettavaa, kun yksi toimija noutaa ruoan säännöllisesti.
- Logistiikkakeskuksella on riittävästi henkilöresurssia noutamaan ja toimittamaan ruokakuormat myös sairastumistapauksissa ja loma-aikoina.
- Kylmäkuljetusautojen käyttö, ruoan tarkistaminen ja lajittelu parantaa ruoka-apuun jaettavan ruoan laatua ja elintarvike turvallisuutta.
- Monipuoliset ja oikein kohdennetut ruoka-aputoimijoille lähetettävät ruokakuormat syntyvät useiden lahjoittajien ansiosta.
- Lajittelu mahdollistaa kaiken ruoan ohjaamisen tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Ruoka, joka ei sovellu ruoka-apuun, voidaan ohjata eläintiloille eläinten ruoaksi.
- Ruoka-aputoimijat voivat keskittyä ruoan jakamiseen, asiakkaiden kohtaamiseen ja yhteistyöhön, kun ruoan hankinta ja kuljetus hoidetaan keskitetysti.
- Jakelu on tasapuolista, yhdenvertaista ja perustuu tarpeeseen.
- Keskitetty koordinointi mahdollistaa ruoka-aputoimijoiden yhteiset tapaamiset ja yhteistyön.
- Merkittävät ympäristövaikutukset: ylijäämäruoan parempi hyötykäyttö ja logistiikan tehostuminen edistävät kestävä kehitystä.

3

Sujuva arki ja toimivat käytännöt

Bongaa Prikka-auto!

Prikkakeskuksella on kolme kylmäkuljetukseen soveltuvaa pakettiautoa, joihin mahtuu suuriakin ruokakuormia. Ammattitaitoiset Prikka-autojen kuljettajat ja apukuljettajat kiertävät arkisin Oulun alueella suunniteltujen reittien mukaisesti noutamassa hävikkiruokaa lahjoittajilta. He vievät kuormia Prikkakeskukselle lajitteluun ja sieltä edelleen ruoka-aputoimijoille sovitun aikataulun mukaan.

Kuljettajat tapaavat työssään usein lahjoittajia ja ruoka-aputoimijoita kasvotusten, mikä mahdollistaa hyvän vaikutelman luomisen Prikkakeskuksesta ja tarjoaa samalla tilaisuuden kuulla yhteistyötahojen toiveita ja ehdotuksia. Lisäksi keskuksella ja kuljettajilla on käytössä WhatsApp-ryhmät, joiden avulla voidaan tehokkaasti viestiä keskenään sekä lahjoittajien että ruoka-aputoimijoiden kanssa.

Laadukkaat kylmälaitteet, eristys sekä takalaitanostin ovat tärkeitä Prikka-autojen ominaisuuksia, jotta kuormat saadaan toimitettua ripeästi ja kylmäketjun katkeamatta perille. Autot toimivat päivittäisenä Prikkakeskuksen mainoksena, ja monelle Prikka-auto onkin tuttu näky Oulun katukuvassa.

Kaikella on paikkansa

Prikkakeskuksessa on kehitetty tilojen suunnitteluun liittyviä

ratkaisuja, jotka tukevat tehokasta ja turvallista työskentelyä ylijäämäruoan logistiikassa. Seuraavaksi muutama ohjenuora, jota logistiikkakeskuksella on hyvä noudattaa:

Muista järjestelmällisyys

Jokaiselle tuotteelle on hyllyissä selkeästi merkitty oma paikkansa, mikä vähentää turhaa siirtelyä ja nopeuttaa lajittelua.

Hyödynnä tila tarkasti

Tilaa on rajallisesti, joten jokainen neliömetri on tarkoin suunniteltu. Esimerkiksi pöytätilaa on saatu Prikkakeskuksella lisää sijoittamalla kuormat lattialle lavojen päälle, ja hyllyjen välejä mitoittamalla on saatu enemmän säilytystilaa tuotteille.

Prikkakeskuksessa työ sujuu turvallisesti ja järjestelmällisesti, hävikki minimoidaan ja mahdollisimman paljon ruokaa saadaan apua tarvitseville.

Pidä kulkutilat vapaana

Vapaaana pidettävät käytävät eivät ainoastaan helpota liikkumista, vaan myös parantavat työturvallisuutta.

Huomioi hyvinvointi

On tärkeää, että työntekijöillä on muusta toiminnasta erillinen tila, jossa voi levähtää tai keskittyä esimerkiksi työnhakuun. Prikkakeskuksella tällaisesta tilasta löytyy pöytien ja tuolien lisäksi sohva, pelejä ja kaksi tietokonetta.

Elintarviketurvallisuutta yhteistyöllä

Prikkakeskuksen toiminta rakentuu vahvasti elintarviketurvallisuuden varaan. Lahjoitukseen saapuvien tuotteiden osalta tarkistetaan ensin, että pakkaukset ovat ehjiä ja kylmäketju on säilynyt katkeamattomana. Tämän jälkeen arvioidaan tuotteen elinkaari päivämäärämerkinnän perusteella ja varmistetaan, että tuoteseloste on mukana.

Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, onko tuotteessa viimeinen käyttöpäivä- tai parasta ennen -merkintä, sillä tämä vaikuttaa merkittävästi tuotteen säilyvyyteen. Parasta ennen -päivätyille tuotteille, kuten maitotuotteille, on laadittu kokemukseen perustuva ohjeistus, jonka avulla voidaan arvioida, ovatko tuotteet edelleen turval-

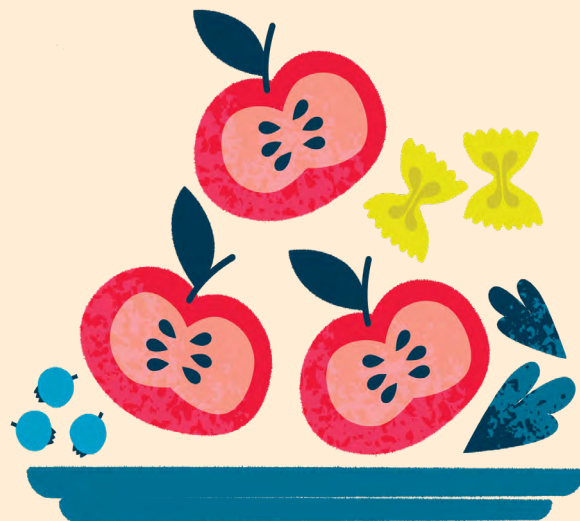
lisia käyttää. Tuotteita arvioidaan yhdessä aistinvaraisesti, haistellen ja maistellen. Päiväystuotteiden turvallista käyttöä koskevat ohjeistukset on toimitettu ruoka-aputoimijoille, jotka välittävät tietoa edelleen ruoka-apun asiakkaille.

Toiminnassa noudatetaan ruokaviraston ruoka-apuohjetta ja tehdään tiivistä yhteistyötä alueen terveystarkastajan kanssa. Elintarviketurvallisuuden varmistaminen vaatii jatkuvaa ennakointia. Rajallisten kylmätilojen vuoksi on tärkeää varmistaa, että lahjoitetut tuotteet saadaan nopeasti eteenpäin, erityisesti suurten lahjoituserien yhteydessä.

Vähemmän hukkaa, enemmän hyötyä

Prikkakeskuksen toiminnan keskeinen tavoite on varmistaa, että mahdollisimman suuri osa lahjoitetuista elintarvikkeista päättyy ruoka-apuun. Hävikin syntymistä pyritään välttämään.

Erityistä huomiota kiinnitetään hedelmien ja vihannesten tarkastukseen ja lajitteluun. Tuotteet käydään huolellisesti läpi, ja mikäli niissä on pehmenneitä tai muuten huonoksi menneitä osia, ne poistetaan. Hyväkuntoiset osat voidaan toimittaa ruoka-apuun. Näin varmistetaan, että jaettavat tuotteet ovat laadukkaita ja syömäkelpoisia.

Prikkakeskuksessa on käytössä WhatsApp-ryhmä, joka mahdollistaa tuotteiden nopean jakelun ruoka-aputoimijoille ja yksityishenkilöille tilanteissa, joissa keskuksen saapuu suuria määriä tuotteita, jotka on toimitettava eteenpäin viivytyksettä niiden säilyvyyden varmistamiseksi.

Tuotteet, joita ei voida hyödyntää ruoka-avussa, menevät kotieläintiloille eläinten ravinnoksi. Tilalliset noutavat tuotteet itse keskukselta. Tämän yhteistyön ansiosta Prikkakeskuksessa syntyy hyvin vähän biojätettä, vain noin prosentin verran kaikesta keskuksen tulevasta ruoasta.

Hyvällä suunnittelulla pääsee pitkälle

Tehokas ja turvallinen toiminta edellyttää vahvaa logistiikka- ja elintarvikealan osaamista. Prikan käytäntöjä suunnitellaan ja päivitetään jatkuvasti. Toimintaa kehitetään käytännön kautta – kokeilemalla opitaan ja löydetään uusia, entistä toimivampia ratkaisuja.

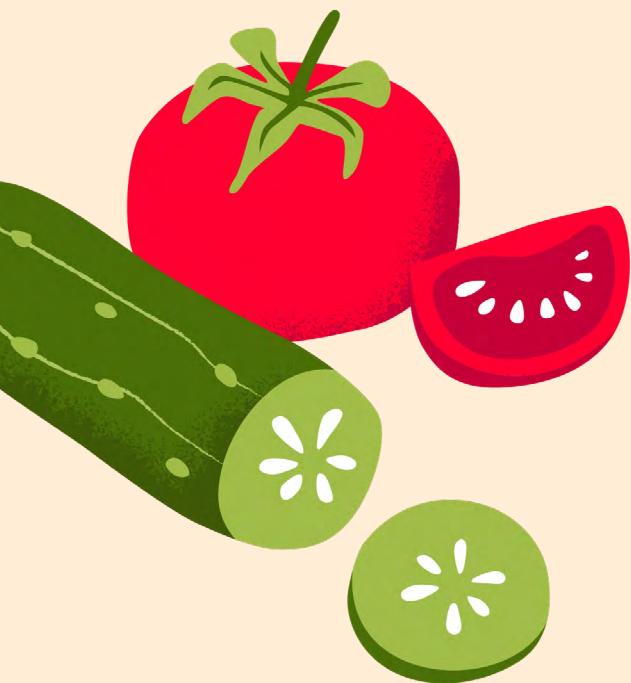
Logistiikkavastaavan tehtävänä on huolehtia reittien ja aikataulujen suunnittelusta sekä varmistaa, että kuljetukset toteutuvat ekologisesti ja kustannustehokkaasti. Ruokamäärien seuranta ja tilastointi tukevat tätä työtä, sillä

niiden avulla voidaan arvioida kuljetuskapasiteettia ja resurssien riittävyyttä.

Elintarvikeavun koordinaattori puolestaan varmistaa, että tuotteiden käsittely on turvallista ja hallittua. Hän seuraa jatkuvasti saapuvien tuotteiden määriä ja pakkauskokoja sekä arvioi, ovatko tuotteet sopivia toimitettavaksi ruoka-apuun. Tuotteiden käsittelyyn ja lajitteluun sekä työtilojen puhtaanapitoon on laadittu selkeät ohjeistukset.

Pakkauslistat ovat keskeinen työkalu tuotteiden keräämisessä lähteviin kuormiin. Niiden avulla varmistetaan, että kuhunkin kuormaan kerätään oikea määrä eri tuotteita kutakin vastaanottajaa varten. Pakkauslistoja päivitetään jatkuvasti, jotta toimitukset pysyvät täsmällisinä.

Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi on tärkeää varautua tilanteisiin, joissa ylijäämäruokaa ei ole saatavilla riittävästi. Tällaisia poikkeustilanteita varten Prikkakeskuksella on käytössään varavarasto, johon on koottu pitkään säilyviä elintarvikkeita. Varastoa on täydennetty tuotteilla, joita on saatu ruokakauppojen kanssa toteutettujen kampanjoiden kautta. Kampanjoiden yhteydessä yksityishenkilöillä on ollut mahdollisuus lahjoittaa kuivatarvikkeita ja säilykkeitä Prikkakeskukselle.

Perehdytyksen merkitys korostuu moninaisessa työyhteisössä

Prikkakeskus työllistää elintarvike- ja logistiikka-alan tehtäviin hyvin monenlaisissa työmarkkinatilanteissa olevia ihmisiä: nuoria, osatyökykyisiä, työnhakijoita, työkokeilijoita ja työelämäänsä kuntoutujia. Keskuselle voidaan ottaa myös oppisopimusopiskelijoita, työharjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä.

Lisäksi toiminnassa on mukana eri ikäisiä ja kulttuuritaustaisia vapaaehtoisia.

Prikkakeskuksella toimii siis laaja joukko erilaisista elämäntilanteista tulevia ihmisiä. Työsuhteet tai sopimukset ovat toisinaan melko lyhyitä – esimerkiksi työkokeilun kesäto on 1–6 kk – joten uusia työntekijöitä tulee jopa viikoittain.

Koska Prikkakeskuksessa työskentelee jatkuvasti uusia henkilöitä, perehdytys ja ohjaus on olennainen osa keskuksen arkea.

Keskeisiä asioita perehdytykseen liittyen:

- Ohjaukseen ja perehdytykseen tulee varata riittävästi ohjausresurssia.
- Perehdytys on selkeästi jäsennelty: eri alojen asiantuntijat vastaavat omasta osaamisalueestaan, kuten elintarviketurvallisuudesta, logistiikasta, työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista.
- Perehdytys sisältää sekä työtehtäviin perehdyttämisen että tutustumisen työyhteisöön.
- Perehdytyksen tulee olla suunnitelmallista ja vuorovaikutteista.
- Uudelle työntekijälle tai vapaaehtoiselle annetaan riittävästi aikaa ja tukea uuden oppimiseen.
- Selkeät ja riittävän suuret opasteet sekä visuaaliset ohjeet auttavat uusia työntekijöitä ja vapaaehtoisia pääsemään nopeasti mukaan toimintaan.
- Yhdessä määritellyt arvot ja toimintaperiaatteet luovat selkeyttä ja vahvistavat psykologista turvallisuutta työyhteisössä.
- Hyvä perehdytys sitouttaa työntekijän toimintaan, antaa hänelle valmiuksia kehittyä työssään ja tukee sekä työntekijän että koko työyhteisön työhyvinvointia.

4

Lahjoittajat ja ruoka-aputoimijat osana Prikan toimintaa

Ruoan lahjoittajat

Hyvä ja luottamuksellinen yhteistyö ruoan lahjoittajien kanssa rakentuu selkeiden toimintatapojen varaan ja muodostaa tärkeän osan Prikkakeskuksen toimintaa. Lahjoittajien on tärkeää tietää, mitä tuotteita Prikkakeskus ottaa vastaan, milloin nouto tapahtuu ja mihin tuotteet kerätään hakua varten. Keräyspisteellä on näkyvillä ohje vastaan otettavista tuotteista. Tuotteet säilytetään aina kylmässä.

Vastuunjaon tulee olla selkeä: kun tuotteet siirtyvät kuljetukseen, vastuu siirtyy Prikkakeskukselle. Tähän saakka vastuu elintarvikkeiden säilyvyydestä on lahjoittajalla. Elintarviketurvallisuus on molemmille osapuolille ensiarvoisen tärkeää. Noutojen ajankohdissa ja tiheydessä tulee huomioida tasapuolisuus eri lahjoittajien välillä.

Lahjoittajien on hyvä tietää, keneen Prikkakeskuksessa voi tarvittaessa ottaa yhteyttä. Yhteistyö sovitaan joko yksittäisten kauppiaiden tai keskitetysti organisaation yhteyshenkilön kanssa. Ennen yhteistyön aloittamista on tärkeää selvittää, onko lahjoittajalla jo sopimus jonkin ruoka-aputoimijan kanssa, ja varmistaa, että kyseinen toimija otetaan mukaan Prikkakeskuksen verkostoon. Yhteistyö vaatii usein pitkäjänteisyyttä, erityisesti silloin kun toiminta ei ole lahjoittajalle ennestään tuttua – siksi Prikkakeskuksen toimintaa on tärkeää tehdä aktiivisesti tunnetuksi ja ymmärrettäväksi.

Ruoka-aputoimijat

Prikkakeskus toimittaa ruokaa kymmenille ruoka-aputoimijoille, jotka jakavat sen eteenpäin omien viikko-ohjelmiensa mukaisesti. Mukana on seurakuntia, yhdistyksiä, järjestöjä, säätiöitä ja myös yksityisiä ruokaryhmiä. Noin 60 % ruoasta menee kassijakeluihin ja loput yhteisöllisiin ruokailuihin, kuten aamupaloihin ja lounaisiin.

Oulussa järjestetään joka arkipäivä yksi noin sadan kassin jakelu. Kun mukaan lasketaan myös yhteisölliset ruokailut, erilaisia ruoka-aputilaisuuksia on viikoittain jopa 50. Osa ruoasta päättyy myös pienryhmiin, kuten nuorten työpajoihin, perhekerhoihin ja kuntouttavaan työtoimintaan, joissa ruokaillaan tai kokataan yhdessä.

Ruoka-aputoimijoiden työ tavoittaa viikoittain satoja ihmisiä. Monelle kyse ei ole pelkästään ruoasta, vaan tilaisuudet tarjoavat myös mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen. Ruokailut luovat luontevan tavan kohtaamiseen asiakkaiden kanssa ja samalla voidaan jutella myös muusta palveluntarpeesta ja ohjata palveluihin. Kohtaamiset ovat myös tilaisuus kuunnella asiakkaiden palautetta ja toiveita ruoka-avun kehittämiseksi. Palautetta on kerätty myös kyselyin.

Neutraalina toimijana Prikkakeskus on luonteva taho tuomaan ruoka-aputoimijoita yhteen ja vahvistamaan toimijoiden keskinäistä yhteistyötä. Priikka on mahdollistanut

ruoka-aputoimijoiden verkostoitumisen muun muassa järjestämällä yhteisiä kokoontumisia ja koulutuksia, joissa toimijat ovat päässeet vaihtamaan kokemuksiaan. Ruoka-avun kehittämisessä tärkeintä on toimijoiden yhteistyö ja oppiminen toisten hyvistä kokemuksista.

Tilaisuuksien ilmoittaminen ruoka-apu.fi -sivustolla on tärkeää. Toiminnan läpinäkyvyys varmistaa laadukkaan, elintarvike turvallisen ja tasapuolisen ruokajakelun. Moni toimija aloitti hävikkiruoan jakamisen vasta Prikkakeskuksen säännöllisten kuljetusten myötä. Tämä osoittaa, kuinka tärkeää toimiva logistiikka on – ilman sitä hävikkiruoka jää helposti hyödyntämättä.

”

Oulussa järjestetään viikoittain jopa 50 ruoka-aputilaisuutta, jotka tarjoavat Priikka-ruokaa sadoille ihmisille.

Priikka-ruokaa tasapuolisesti

Oulun keskitetty ylijäämäruoan logistiikkamalli takaa hajautettua toimintaa yhdenvertaisemman ruoan jakelun, sillä lahjoittajilta saatu ruoka jaetaan tarpeen mukaisesti ja sovitusti kaikille mukana oleville ruoka-aputoimijoille.

Ruoka-aputilaisuuksissa ruoan jakelijan tehtävänä on varmistaa, että ruoka jaetaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Asiakkailta ei kysytä taustatietoja, eikä ketään valikoida. Kassijakeluissa käytetään vuoronumeroita, mutta yhteisöllisissä ruokailuissa sisään pääsee sitä mukaa, kun tilaa vapautuu. Mahdollisen uskonnollisen ohjelman tulee olla aidosti vapaaehtoista eli ruoka jaetaan ilman ehtoja ja maksutta.

Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti ruoka-aputoimija voi periä pienen maksun hävikkiruoasta valmistetusta aterlasta kulujen kattamiseksi (esim. henkilöstö- ja tilakulut). Priikka-lounaan hinta on enintään kolme euroa.

5

Ihmiset toiminnan keskiössä

Prikkakeskuksen yhteisö – yhdessä arjen äärellä

Prikkakeskuksen yhteisö koostuu monenlaisista ihmisistä. Päivittäin keskuksella työskentelee 20–30 henkilöä – työntekijöitä ja vapaaehtoisia – eri taustoista ja elämäntilanteista. Mukana on eri ikäisiä nuorimmista TET-harjoittelijoista eläkeikäisiin, pitkään työttömänä olleita, osatyökykyisiä, maahanmuuttajataustaisia sekä heitä, jotka tarvitsevat tukea arjessa tai polkua takaisin työmarkkinoille.

Moninaisuus tuo mukanaan arvokkaita kohtaamisia ja rikastuttaa yhteistä arkea. Keskusten toiminta tarjoaa mahdollisuuden tutustua uusiin ihmisiin ja kokea yhteisöllisyyttä, samalla kun yhdessä tehtävä merkityksellinen työ antaa monelle tunteen siitä, että oma tekeminen on tärkeää.

Prikkakeskuksessa jokainen saa olla oma itsensä. Toisia kannustetaan ja autetaan, erilaiset näkemykset hyväksytään, ja vierailijat otetaan vastaan ilolla ja avoimin mielin. Tästä kaikesta syntyy Prikkahenki – ilmapiiri, jossa jokainen voi tuntea olevansa osa turvallista yhteisöä.

Töihin Priikkaan – askel kohti työelämää

Prikkakeskus tarjoaa matalan kynnyksen työpaikan, jossa jokaisella on mahdollisuus opetella työelämätaitoja omaan tahtiin ja omista lähtökohdista käsin. Työtehtävät ovat monipuolisia ja niitä voidaan räätälöidä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Työntekijät voivat osallistua esimerkiksi ruoan vastaanottoon, lajitteluun, pakkaukseen ja hyllyttämiseen, kuljetajan avustaviin tehtäviin sekä ruoan valmistukseen Prikkakeskuksen ammattikeittiössä. Jokaiselle löytyy sopiva rooli.

Prikkakeskuksessa työskentelee erilaisissa elämäntilanteissa olevia erilaisilla sopimuksilla. Mukana on työkokeilijoita, Oulun kaupungin työllisyysmäärärahalta palkattuja, oppisopimusopiskelijoita, ammatillisessa kuntoutuksessa olevia, oppilaitosten työharjoittelijoita, työelämää tutustujia, kesätyöntekijöitä sekä yhdyskuntapalvelusta suorittavia.

Työllistämisessä Prikkakeskus tekee tiivistä yhteistyötä BusinessOulun kanssa. Mukana on myös useita muita toimijoita eri puolilta Oulua. Yhteistyötä tehdään muun muassa yhdistysten, hankkeiden, oppilaitosten, työpajojen, Byströmin Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön kanssa. Yhteistyön käynnistyminen on vaatinut aktiivista markkinointia ja tiedottamista logistiikkakeskuksen tarjoamista mahdollisuuksista. Tavoitteena on ollut tukea työttömien ura- ja opintopolkujen etenemistä.

"Prikka on lempeä, matalan kynnyksen paikka, joka toimii hyvänä ponnahduslautana kohti työtä ja opiskeluja."

"En ole missään ennen törmännyt tällaiseen yhteisöllisyyteen. Olen saanut kokea osallisuutta ja saanut paljon tukea omaan elämäni."

Nuoret saavat Prikkakeskuksella arvokasta kokemusta työkokeilun ja palkkatuetun työn kautta. Opinnollistamisen kautta myös heidän osaamistaan on todennettu.

"Prikkajaksolla asiakkaat ovat saaneet tärkeitä työelämätaitoja ja kehittäneet omaa osaamistaan opinnollistamisen kautta. Monille aika Prikkakeskuksessa on vahvistanut ammatillista itsetuntoa ja uskoa siihen, että työllistyminen tulevaisuudessa on mahdollista."

Opinnollistaminen tekee osaamisen näkyväksi

Prikkakeskuksessa opinnollistaminen tarjoaa mahdollisuuden tehdä työssä opittu osaaminen näkyväksi. Työssäolon aikana kertynyt osaaminen kirjataan osaamistodistukseen, jota voi hyödyntää opintoihin hakeutuessa, tutkinnon suorittamisessa tai työnhaussa.

Prikkakeskuksessa opinnollistaminen on ollut mahdollista logistiikka- ja elintarvikealan perustutkintoon sekä urasuunnittelua ja työnhakuvalmiuksia koskeviin yhteisiin tutkinnon osiin. Tavoitteet ja kesto suunnitellaan yksilöllisesti, ja oppiminen tapahtuu arjen työtehtävien kautta oppimisympäristöinä määritellyissä paikoissa. Prikkakeskus tekee opinnollistamisessa tiivistä yhteistyötä BusinessOulun ja alueen oppilaitosten kanssa.

Prikkakeskuksessa osaaminen tehdään näkyväksi ja vapaaehtoistoiminta tarjoaa merkityksellisiä tehtäviä.

Monipuoliset vapaaehtois-toiminnan mahdollisuudet

Vapaaehtoistehtävät tarjoavat mielekästä vaihtelua ja mahdollisuuden osallistua toimintaan monin eri tavoin. Vapaaehtoisten tehtäviä ovat muun muassa olleet:

- Hedelmien ja vihannesten lajitteleminen ja tarkistaminen
- Yhteisöllisten ruokailuhetkien järjestäminen Prikka-keskuksen työntekijöille ja vapaaehtoisille
- Hankkeen kohtaamiskahvilan eli Prikkahavilan järjestelyihin, tarjoiluihin ja kävijöiden kohtaamiseen osallistuminen
- Prikka-keskuksen toimintaa ja ruokahävikin vähentämistä koskevan tietoisuuden lisääminen eri tapahtumissa ja kouluvierailuilla

“Ilman tätä vapaaehtoistyön mahdollisuutta jäisin neljän seinän sisälle ja syrjäytyisin kokonaan elämästä kaupassakäyntiä lukuun ottamatta.”

Vapaaehtoiset Prikassa – merkityksellistä tekemistä yhdessä

Vapaaehtoistoiminta on olennainen osa Prikka-keskuksen arkea. Toiminnan käynnistymisestä lähtien mukana on ollut yli 100 vapaaehtoista, jotka ovat antaneet aikaansa ja osaamistaan yhteisen hyvän edistämiseksi. Vapaaehtoiset ovat saaneet tietoa toiminnan tarjoamista mahdollisuuksista ja tulleet mukaan toimintaan monin eri tavoin. Alkuun tärkeänä kanavana toimi seurakuntalehden artikkeli, joka herätti kiinnostusta toimintaa kohtaan. Uusia vapaaehtoisia on liittynyt mukaan myös ODL:n verkkosivujen, tapahtumien, Vapaaehtoisena Prikassa -infotilaisuuksien sekä oululaisten keskuudessa levinneen tiedon ansiosta.

Toimintaan on helppo tulla mukaan. Vapaaehtoistehtävät ovat selkeitä ja helposti opittavissa, ja niitä tehdään yhdessä hyvässä porukassa. Vapaaehtoistoiminta Prikka-keskuksessa on merkityksellistä tekemistä ruokahävikin vähentämisen ja ihmisten auttamisen parissa. Mukana on eri ikäisiä ja monenlaisissa elämäntilanteissa olevia henkilöitä. Osallistuminen on joustavaa: vuorot ja niiden sisältö ovat sovittavissa vapaaehtoisen voimavarojen ja aikataulujen mukaisesti. Vapaaehtoiset otetaan aktiivisesti mukaan myös toiminnan suunnitteluun.

Prikkakeskuksessa työntekijät ja vapaaehtoiset saavat yksilöllistä ohjausta, tukea arkeen ja turvallisen ympäristön kasvaa kohti työelämää.

Tukea ja ohjausta Prikkakeskuksessa

Prikkakeskuksen ohjaajat auttavat työntekijöitä ja vapaaehtoisia yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti kohti työelämää. Erityistä huomiota kiinnitetään osaamisen ja työelämätaitojen sekä jaksamisen ja itsetunnon vahvistamiseen. Tavoitteena on luoda turvallinen ja kannustava ympäristö, jossa jokainen voi löytää omat vahvuutensa ja kehittyä ammatillisesti.

Sekä työntekijöillä että vapaaehtoisilla on mahdollisuus saada hyvinvointiohjausta ja uraohjausta keskuksella. Ohjaajan kanssa voi keskustella luottamuksellisesti tilanteestaan ja miettiä yhdessä voimavaroja vahvistavia keinoja. Apua saa myös työnhakuun ja urasuunnitteluun – olipa suunta avoimille työmarkkinoille tai opintojen pariin.

Jaksamista tuetaan myös yhteisöllisyyttä vahvistamalla. Prikkakeskuksella järjestetään yhteisiä virkistys- ja kehittämispäiviä, pikkujouluja sekä muuta toimintaa, jotka tarjoavat mahdollisuuksia uuden oppimiseen, vertais-tukeen ja rentoon yhdessäoloon.

6

Hävikin vähentämistä ja hyvää arkea

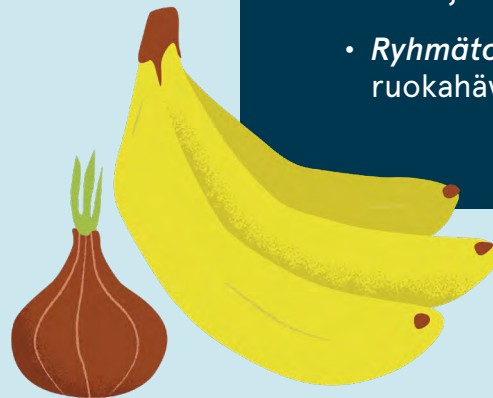
Parasta edelleen

Prikkakeskus toimii aktiivisesti ruokahävikkitietouden edistäjänä ja haluaa olla mukana viemässä eteenpäin ilosanomaa ruoan tehokkaasta ja vastuullisesta hyödyntämi-

sestä. Tietoutta ruokahävikistä on jaettu laajasti erilaisten ryhmätoimintojen ja tapahtumien yhteydessä. Ryhmätoimintaa on suunnattu muun muassa työpajanuorille ja opiskelijaryhmille.

Toiminnan aikana ruokahävikkitietoutta on levitetty monipuolisin keinoin:

- **Parasta edelleen -info:** Käytännönläheinen tietopaketti ruoan tehokkaammasta hyödyntämisestä.
- **Parasta edelleen -peli:** Hauska ja opettavainen tapa pohtia tuotteiden päiväysmerkintöjen merkitystä.
- **Legendaarinen Hävikkisankari -pakopeli:** Innostava tapa oppia ruokahävikistä ratkomalla siihen liittyviä pulmia.
- **Prikkalähettiläät:** Vapaaehtoisten toteuttama toiminnallinen kokonaisuus, jossa oppilaat pääsevät koulupäivän aikana pohtimaan keinoja ruokahävikin vähentämiseksi omissa kodeissaan.
- **Ryhmätoiminta Prikkakeskuksessa:** Kokemuksellinen tapa oppia ruokahävikistä Prikkakeskuksen toimintaan osallistumalla.

**Kertaalleen lämmitetty
yliäämäkouluruoka
saadaan tehokkaasti
hyötykäyttöön, ja
Prikkakahvila tarjoaa
kaikille avoimen
maksuttoman
kohtaamispaikan.**

Kouluruoan hyödyntämisen monet tavat

Toiminnan aikana on kehitetty tapoja hyödyntää koulujen linjastoilta ylijäänyttä lämmintä ruokaa. Yksi toimivaksi osoittautunut keino on ruoan jäähdytys ja annospakkaminen: oululaisista kouluista tuodaan ruokaa lämpölaatikoissa Prikkakeskukselle, jossa se jäähdytetään ja pakataan. Seuraavana päivänä ruoka-aputoimijat jakavat ruoan avuntarvitsijoille.

Samankaltainen malli on käytössä myös lissä, jossa Priikka kierto 2023–2025 -hanke on kehittänyt paitsi osallistavaa ruoka-apua, myös ylijäämäkouluruoan hyödyntämisen käytäntöjä. Lissä ruoka pakataan kuumana rasioihin, jäähdytetään, pakastetaan ja jaetaan seuraavalla viikolla mukaan otettavaksi ruoka-avussa.

Kouluruoan hyödyntämistä suoraan lämpimänä on puolestaan kokeiltu hankkeen yhteistyökunnassa Limingassa ja Oulun kaupungin yhteisötiloissa. Paikalliset toimijat hakevat ruoan kouluilta lämpölaatikoissa ja tarjoavat sen heti yhteisöllisten aterioiden yhteydessä tai kävijöille mukaan otettavaksi. Koulujen sijainti lähellä ruokailupaikkoja mahdollistaa sen, että ruoka pysyy lämpimänä kuljetuksen ajan.

Työ ylijäämäkouluruoan pelastamiseksi jatkuu. Tavoitteena on, että ylijäämäkouluruoka saataisiin aikaisempaa laajemmin hyödynnettyä paikallisesti eri puolilla Oulua. Prikkakeskus tekee asian edistämiseksi yhteistyötä

paikallisten yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Prikkakahvila – kahvihetki keskellä kaupunkia

Prikkakahvilaa lähdettiin kokeilemaan osana Priikka kierto 2023–2025 -hankkeen vapaaehtoistoiminnan ja osallisuuden kehittämiskokonaisuutta. Kahvila tarjoaa kuukausittain mahdollisuuden hengähtää ja kohdata muita Oulun keskustassa, ODL:n Solmu-kahvilan tiloissa. Prikkakahvila on suunnattu erityisesti henkilöille, joiden taloudellinen tilanne ei mahdollista kahviloissa käymistä – kahvihetki on kaikille avoin ja maksuton.

Kahvilassa on tarjolla kahvin lisäksi terveellistä välipalaa ja makeaa purtavaa. Tarjottavat tuotteet on saatu Prikkakeskuksesta. Kahvilan yhteydessä järjestetään myös oheisohjelmaa, kuten tietoiskuja kiertotaloudesta ja hyvinvointia tukevista palveluista. Tavoitteena on lisätä kävijöiden ymmärrystä ylijäämäruoan hyödyntämisestä, kestävästä valinnoista ja arjen hyvinvoinnista. Kävijäkyselyn vastaukset osoittavat, että kahvila nähdään paikkana, joka tuo ihmisiä yhteen ja vahvistaa yhteisöllisyyden kokemusta.

Kahvilaa on markkinoitu jalkautumalla ruoka-aputoimijoiden tilaisuuksiin sekä pyytämällä toimijoita välittämään tietoa kävijöilleen. Prikkakeskuksen vapaaehtoiset ovat mukana kahvilan toteutuksessa.

lisiApu-kahvila tarjoaa kaikille avoimen kohtaamispaikan, jossa voi nauttia kahvit, saada ylijäämäruokaa mukaan ja kohdata muita turvallisessa, yhteisöllisessä ilmapiirissä.

lisiApu-kahvila – koko kylän kohtaamispaikka

Prikka kiertoon 2023–2025 -hanke on ollut mukana kehittämässä lihin uudenlaista kohtaamistoimintaa, ja tämän kehittämistyön tuloksena on syntynyt kaikille avoin lisiApu-kahvila. Kahvila toimii viikoittain lisi-areenan monitoimitilassa ja tarjoaa matalan kynnyksen paikan kohtaamisille, virkistävälle ohjelmalle ja yhteisöllisyydelle. lisiApu-kahvilassa voi nauttia pulla-kahveista ja osallistua vaihtuvaan ohjelmaan, joka tukee kävijöiden hyvinvointia ja tarjoaa mielekästä ajanvietettä.

Kahvilan yhteydessä jaetaan myös ruokaa mukaan otettavaksi. Tarjolla on koulujen linjastoilta yli jäänyttä ruokaa sekä kauppojen ja leipomien ylijäämätuotteita. Käytännön toteutus perustuu laajaan yhteistyöhön: Pohteen kuntouttava työtoiminta huolehtii kouluruoan noutamisesta, pakkaa sen rasioihin ja kuljettaa lisi-areenan pakastimeen. Ruoka jäädytetään ja pakastetaan paikallisessa keskuskeittiössä. Lin halluntaseurakunta noutaa ylijäämäruoan muilta lahjoittajilta, ja kahvilan arjen pyörittämisestä vastaavat paikalliset vapaaehtoiset. Toimintaa on alusta lähtien kehitetty yhteistyössä lin kunnan ja alueen muiden toimijoiden kanssa. Prikka-hankkeen koordinoiman pilottivaiheen jälkeen pysyvän lisiApu-kahvilan järjestämisestä on ottanut vastuun lin kunnan hyvinvointipalvelut.

Kahvila on tavoittanut laajasti kuntalaisia – kävijämäärä on tammikuusta 2025 lähtien ollut yhteensä yli 2000. Kävijöissä on ollut kaikenikäisiä, kirjaimellisesti vauvasta vaariin. Kävijäpalautteissa korostuu, että kahvilaan ei tulla vain ruoan takia, vaan kohtaamaan muita, viihtymään ja hengähtämään hetkeksi arjen keskellä.

7

Prikka-keskuksen toiminnan laaja-alaiset vaikutukset

Prikan kolmen kehittämishankkeen jatkumo on luonut Ouluun Prikkakeskuksen, jonka toimintamalli yhdistää ylijäämäruoan kustannustehokkaan hyödyntämisen, yhdenvertaisen ruoka-avun sekä merkityksellisen vapaaehtoistoiminnan ja työllisyyden edistämisen. Toiminta on mittavaa: Mukana on lähes sata lahjoittajaa ja 47 ruoka-aputoimijaa. Noin 3000 oululaista saa viikoittain 8000–10 000 kg ruokaa Prikan kautta. Prikkakeskukselle on työllistynyt vuosien 2021–2025 aikana yli 200 henkilöä ja toiminnassa on ollut mukana yli sata vapaaehtoista. Nämä luvut kertovat toiminnan vaikuttavuudesta ja yhteiskunnallisesta merkittävydestä.

Tietoa toiminnan vaikutuksista on kerätty laajasti eri menetelmillä: kyselyt, haastattelut, palautteet ja opinnäytetyöt. Tietoa on kerätty eri kohderyhmiltä ja yhteistyökumppaneilta: Prikkakeskuksen vapaaehtoisilta ja työntekijöiltä, työllisyyden, koulutuksen ja kuntoutuksen toimijoilta, ruoan lahjoittajilta, ruoka-aputoimijoilta sekä ruoka-avun saajilta. Hyötyjä ja vaikutuksia tarkastellaan seuraavissa osioissa toimijoittain ja kohderyhmittäin.

Toiminnan hyödyt toteuttajaorganisaatioille

Prikka-malli tuottaa selkeitä hyötyjä sen toteuttajaorganisaatioille. Prikka kierto -kehittämishankkeissa toiminnan toteuttajina ja

kehittäjinä ovat olleet Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, Oulun kaupunki, Oulun Diakonissalaitoksen säätiö, Oulun evankelisluterilainen seurakuntayhtymä ja Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Organisaatioiden yhteisenä tavoitteena on ollut alusta saakka tukea heikoimmassa asemassa olevien osallisuutta sekä hyvinvointia ja näin torjua huono-osaisuutta sekä syrjäytymistä. Prikan myötä organisaatiot ovat toteuttaneet tavoitteensa, ja samalla vahvistaneet rooliaan yhteiskunnallisesti merkittävinä hyvinvointitoimijoina.

Toiminta vähentää ruokahävikkiä ja biojätettä, mikä tukee kaupungin ympäristötavoitteita ja pienentää jätehuollon kustannuksia sekä hiilijalanjälkeä. Samalla logistiikan keskittäminen tehostaa resurssien käyttöä ja vapauttaa henkilöstöresursseja, kun toimijat eivät enää erikseen kerää ja kuljeta ylijäämää kaupoista.

Prikkakeskus on kokonaistaloudellinen investointi: vaikka keskuksen ylläpito vaatii resursseja, välilliset säästöt näkyvät nopeasti. Toiminta tukee työllistymistä, työelämää kuntoutumista ja vapaaehtoistoimintaa, mikä lisää asukkaiden hyvinvointia ja osaltaan vähentää pitkän aikavälin sosiaaliturvan ja tukitoimien tarvetta. Lisäksi ruoka-apu keventää akuutteja palvelukuormia (esim. terveys- ja sosiaalipalvelujen kriisipalvelut) ja parantaa paikallisten toimijoiden toimintakykyä.

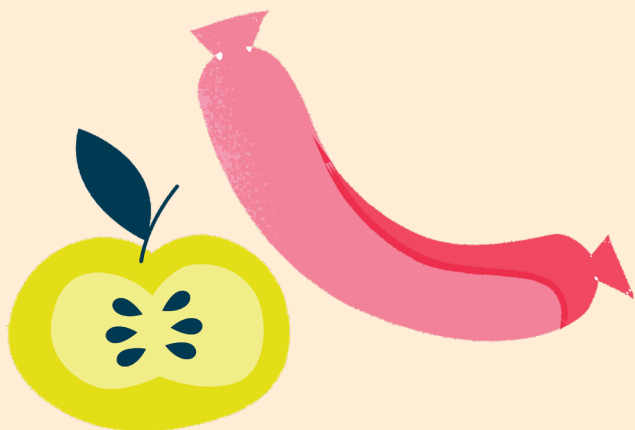
Kokonaisuutena Prikka yhdistelee ympäristövastuuta, sosiaalista vaikuttavuutta ja

94%

**Toivoo Prikan toiminnan
jatkuvan pysyvästi.**

89%

**Lahjoittajista kokee Prikan
toimivaksi hyvän tekemisen
kanavaksi.**

kustannustehokkuutta. Se on toimiva ja inhimillinen malli, joka tuottaa hyötyjä sekä ihmisille että organisaatioille.

Hyödyt ruoan lahjoittajille

Prikkakeskuksen keskitetty logistiikka on tehnyt ylijäämäruoan hyödyntämisestä kattavampaa, sujuvampaa ja tehokkaampaa. Helmi-kuussa 2025 tehdyn lahjoittajakyselyn mukaan 85 % ruoan lahjoittajista kokee, että Priikka on helpottanut heidän arkeaan ja vähentänyt biojätteen määrää. Moni lahjoittaja kertoo, miten hyvä mieli syntyy, kun ruokaa ei tarvitse enää heittää pois.

Priikka koetaan myös erittäin toimivaksi yhteistyökumppaniksi. Lahjoittajien mukaan noudot toteutuvat sovitusti, yhteydenpito toimii ja Prikkakeskuksen kuljettajia ja muita työntekijöitä kehitetään poikkeuksetta: heidät koetaan mukaviksi, kohteliaiksi ja helposti lähestyttäviksi.

Kyselyn mukaan 89 % lahjoittajista pitää Priikkaa toimivana hyvän tekemisen kanavana, ja 94 % on sitä mieltä, että toiminnan jatkuminen pysyvänä on tärkeää. Lahjoittajat kuvaavat yhteistyötä sujuvaksi ja saumattomaksi, ja Prikan nykyistä mallia toimivaksi.

Vaikutukset ruoka-aputoimintaan

Prikkakeskuksella on ollut merkittävä vaikutus Oulun ruoka-aputoimintaan. Prikan ruoka-aputoimijoille suunnattuun kyselyyn vastasi vuoden 2025 alussa 45 ruoka-aputoimijaa. Vastauksissa korostettiin, että Priikka on parantanut heidän mahdollisuuksiaan auttaa vähävaraisia, ikäihmisiä, lapsiperheitä, nuoria ja kuntoutujia.

Keskitetyn logistiikan ansiosta ruoka-apu on muuttunut sujuvaksi, tasalaatuiseksi ja ennakoitavaksi. Priikka helpottaa toimijoiden omaa työtä merkittävästi, sillä Prikan toiminta vapauttaa ruoka-aputoimijoiden resursseja keskittyä kohtaamiseen ja yhteisötoimintaan.

Prikkakeskus on nostanut ruoka-avun laatua ja monipuolisuutta. Lisäksi yhteistyö Prikan henkilöstön kanssa koetaan toimivaksi. Toimijoille toimitetaan säännöllisesti tuoreita tuotteita, ja erityistä kiitosta saavat valmiiksi lajitellut ruokakuormat ja kylmäkuljetukset. Moni toteaa, että ilman Priikkaa ruoka-aputoiminta olisi huomattavasti suppeampaa tai jopa mahdotonta.

Prikasta saadun ruoan koetaan olevan enemmän kuin pelkkää ravintoa. Se kokoaa ihmisiä yhteen ja luo yhteisöllisyyttä. Yhteiset aamupalat ja lounaat ovat monille viikon kohokohtia. Yhdessä kokkaaminen ja syöminen vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta, ja ruoan teemoihin liittyvät keskustelut tuovat arjen tietoa ja taitoja.

Ruoka-apu tukee konkreettisesti ihmisten arkea, taloutta ja jaksamista. Toimijoiden mukaan ruoka-apu voi helpottaa selviytymistä kuukauden yli ja lievittää stressiä ja yksinäisyyttä. Useat kuvaavat, että ruoka-apu toimii samalla ennaltaehkäisevänä sosiaalisena tukena ja mielenterveystyönä.

Yhteinen viesti ruoka-aputoimijoilta on selvä: Prikan toiminta on elintärkeää, ja sen pysyvyys nähdään tärkeänä osana Oulun ruoka-apukentän tulevaisuutta.

Hyödyt ruoka-avun asiakkaille

Oulun ruoka-aputilaisuuksissa käy viikoittain jopa 3000 kävijää. Heistä suuri osa on pienituloisia eläkeläisiä, työttömiä tai pitkäaikaisia avun tarvitsijoita.

Vuoden 2025 alussa Prikkakeskuksen toteuttamaan ruoka-apua saavien kyselyyn vastasi 269 oululaista. Kyselystä selviää, että keskuksen kautta välittyvä ruoka-apu on monelle elintärkeä pärjäämisen tuki. Vastajat kokevat, että saatu ruoka auttaa arjessa merkittävästi, ja joka kolmas kertoo, ettei pärjäisi ilman ruoka-apua.

Ruoka-avun asiakkaat kuvaavat, että ruoka helpottaa konkreettisesti taloudellista tilannetta, mutta tilaisuudet tarjoavat myös arjen rytmiä, rutiineja ja syyn lähteä kotoa. Kassijakelut ja yhteisölliset ruokailut koetaan tärkeinä kohtaamispaikkoina, joissa syntyy jaettua

**Kumppanit arvostavat
Priikkaa. Arvosana
9,3/10, tyytyväisyys
97 % ja NPS 87 kertovat
vahvasta luottamuksesta
ja toiminnan
vaikuttavuudesta.**

iloa ja yhteisöllisyyttä. Monen elämäntilanteessa nämä hetket torjuvat yksinäisyyttä ja lisäävät hyvinvointia. Kiitollisuus nousee vahvasti esiin:

“Tämä on meille pieneläkeläisille tosi tärkeä palvelu”

“On tärkeää, että alueella on näitä kohtaamisia, vähäosaisten huomioimista ja hyvän mielen tuottamista.”

“Hieno apu ihmisille, joilla ei ole varaa ostaa ruokaa.”

Työllisyyden, koulutuksen ja kuntoutuksen yhteistyökumppaneiden palaute

Priikkakeskus tekee tiivistä yhteistyötä Oulun seudun työllisyystoimijoiden, oppilaitosten, kuntoutustoimijoiden sekä rikosseuraamusviraston kanssa. Yhteistyötahojen kautta Priikkakeskukselle ohjautuu arvokasta työvoimaa ja Priikkakeskus toimii hyvänä työkokeilu-, työharjoittelu- tai työpaikkana yhteistyökumppaneiden asiakkaille.

Priikkakeskus koetaan arvokkaana ja luotettavana kumppanina, jonka toiminta on tehokasta ja vastuullista. Kumppanit ovat antaneet Priikkakeskuksen toiminnalle ja yhteis-

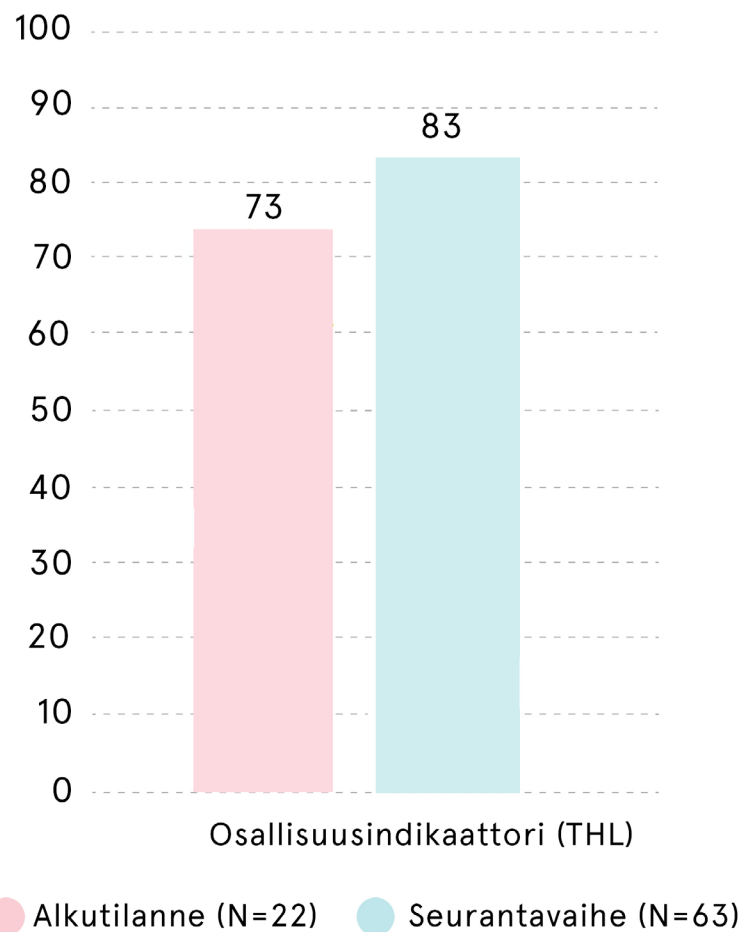
työlle kokonaisarvosanan 9,3 / 10. Customer Satisfaction Score (CSAT) 97 % on korkea ja kertoo siitä, että yhteistyökumppanit ovat erittäin tyytyväisiä Priikkakeskuksen toimintaan. Korkea suosittelemiskokous (NPS 87) viestii siitä, että toiminta vastaa aidosti asiakkaiden ja kumppaneiden tarpeisiin.

Kumppanit toivat esiin Priikkakeskuksen toiminnan keskeisiä hyötyjä:

- Priikkakeskus on korvaamaton tuki alueen työllisyystilanteelle.
- Priikkakeskus tukee kestävästä kehitystä ja tarjoaa merkityksellistä työtä.
- Priikkakeskuksessa on hyvä perehdytys ja ohjaus sekä joustava ja kannustava työilmapiiri.
- Jokainen Priikkaan tuleva kohdataan yksilönä ja tuetaan kohti työelämää.
- Priikan toiminta vahvistaa asiakkaiden työelämätaitoja ja tukee työllistymistä.
- Toiminta vahvistaa asiakkaiden osaamisen tunnistamista ja kehittämistä.
- Yhteydenpito Priikkakeskukseen on sujuvaa ja mutkatonta.
- Priikan toiminta vähentää huono-osaisuutta ja syrjäytymistä.

Kaavio 2. Muutos
Prikkakeskuksen työntekijöiden
ja vapaaehtoisten osallisuuden
kokemuksessa v. 2024–2025
THL:n osallisuusindikaattorin
mukaan.

Muutos Prikkakeskuksen työntekijöiden ja vapaaehtoisten osallisuuden kokemuksessa

Vaikutukset Prikkakeskuksen työntekijöille ja vapaaehtoisille

Oulun Prikkakeskus on kasvanut vuosien 2021–2025 aikana merkittäväksi hyvinvoinnin, osallisuuden ja työllistymisen mahdollistajaksi. Keskuksessa työskentelee ja vapaaehtoistoimintaan osallistuu ihmisiä monenlaisista elämäntilanteista: työttömiä, osatyökykyisiä, nuoria, maahanmuuttajataustaisia ja heitä, jotka tarvitsevat tukea arjessa tai polkua takaisin työmarkkinoille. Prikkakeskus tarjoaa työyhteisön, ohjauksen ja matalan kynnyksen tekemistä, joka vahvistaa uskoa omiin voimavaroihin.

Osallisuus vahvistuu Prikkakeskuksella

Kerätty arviointitieto osoittaa kasvua Prikkakeskuksen työntekijöiden ja vapaaehtoisten osallisuuden kokemuksessa. THL:n osallisuusindikaattorin tulokset (kaavio 2) osoittavat selvästi, että Prikkakeskus lisää kuulumisen tunnetta, luottamusta, vaikutusmahdollisuuksia ja kokemusta elämän tarkoituksellisuudesta.

“Kuulun vihdoinkin johonkin, kun muuten elämä on niin hajanaista ja täynnä vaikeuksia.”

Toiminta tarjoaa tilan, jossa voi tuntea itsensä tärkeäksi, nähdyksi ja kuulluksi. Näköalattomuuden sijaan voi alkaa nähdä toivoa.

Muutokset Prikkakeskuksen työntekijöiden ja vapaaehtoisten tyytyväisyydessä elämään eri osa-alueilla

(3x10D-elämäntilannemittari)

Kaavio 3. Prikkakeskuksen työntekijöiden ja vapaaehtoisten hyvinvoinnin muutos v. 2024-2025 3x10D-elämäntilannemittarin mukaan.

Hyvinvointi kohenee laaja-alaisesti

Kyselyiden ja haastatteluiden tulokset osoittavat parannuksia Prikan työntekijöiden ja vapaaehtoisten hyvinvoinnissa kaikilla elämän alueilla. Osallistujat kertovat paremmasta jaksamisesta, arjen rytmin löytymisestä, vahvistuneesta itsetunnosta, tyytyväisyydestä ihmissuhteisiin sekä siitä, että omat vahvuudet ja kyvyt tulevat paremmin näkyviin.

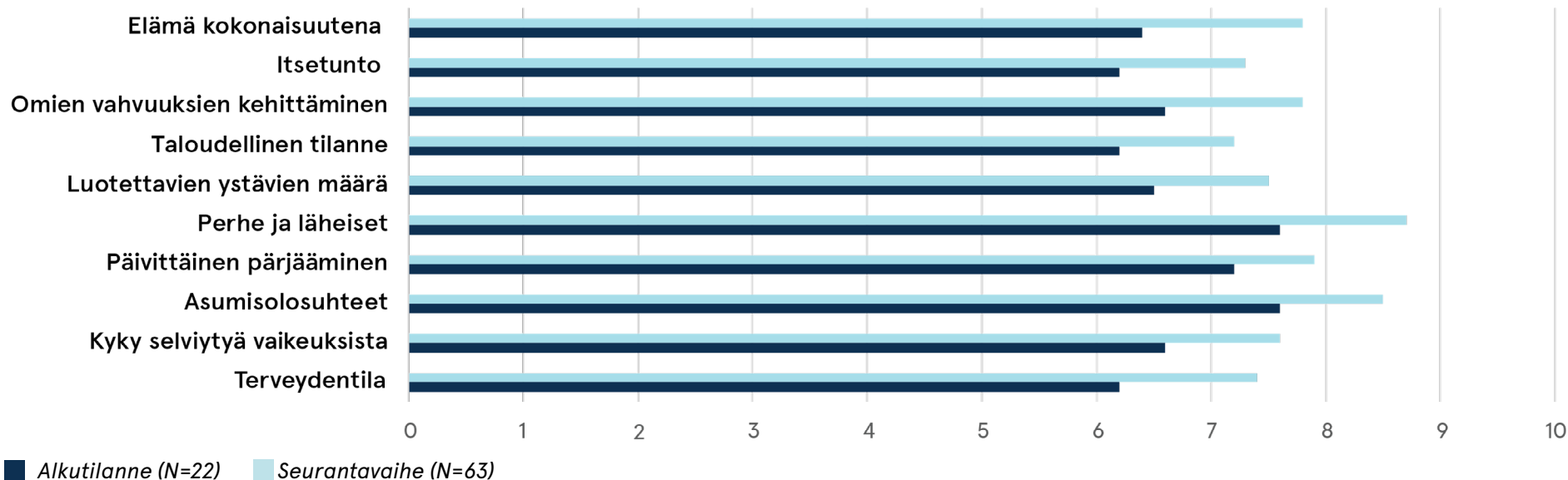
Päivittäisen pärjäämisen ja terveydentilan koetaan kohentuneen, ja lisäksi Prikan toimintaan osallistuminen tuo taloudellista vakautta työllistymisen ja osaamisen karttumisen kautta.

Osaaminen kasvaa tärkeän työn äärellä

Prikkakeskuksen työntekijät ja vapaaehtoiset kokevat Prikan työn merkitykselliseksi tavaksi auttaa muita. Tehtävät koetaan palkitseviksi ja konkreettisiksi, ja niiden kautta opitaan uutta:

- kiertotalousosaamista
- elintarvikealan osaamista
- varasto- ja kuljetusalan osaamista
- hygieniosaamista ja hygieniapassin suorittamista
- työelämätaitoja
- vuorovaikutustaitoja ja suomen kieltä
- arjen rytmiä ja vastuunkantoa

”Kun ajattelet nykyhetkeä, niin kuinka tyytyväinen olet seuraaviin asioihin asteikolla 1-10?”

“Tämä aika sai minut taas uskomaan, että pystyn vielä töihin, ja uskallan hakeutua uudelle alalle.”

“Kun tietää tekevänsä tärkeää työtä, voi itsekkin paremmin.”

Yhteisöllisyys ja arvostus kannattelee

Prikkakeskuksen yhteisöllisyys nousee esiin lähes jokaisen prikkalaisen palautteessa. Paikka koetaan sallivaksi, lempeäksi ja turvalliseksi ympäristöksi, jossa voi olla omana itsenään. Moni kuvaa Prikkakeskusta hyvän mielen työyhteisöksi, jossa syntyy uusia ystävyyssuhteita ja kokemuksia ja jossa on helppo oppia uutta.

Ohjaajien ja muiden prikkalaisten tuki koetaan tärkeäksi. Lisäksi arvostetaan sitä, että kaikkia kohdellaan Prikkakeskuksella tasa-arvoisesti hierarkisuuden sijaan. Työntekijöiden mielipiteitä kuunnellaan ja arvostetaan päätöksenteossa. Tämä arvostava ja yhdenvertainen kohtelu vahvistaa yhteenkuuluvuuden ja yhteisöllisyyden kokemusta.

Polkuja opintoihin ja työelämään

Prikka tarjoaa hyvinvointi- ja uraohjauksen kautta voimavaroja ja konkreettisia polkuja eteenpäin. Useat osallistujat ovat edenneet työkokeilun, palkkatukityön ja vapaaehtoistoiminnan kautta opintoihin tai avoimille työmarkkinoille. Prikkakeskus toimii paitsi arjen tukipaikkana myös paikkana, joka palauttaa itseluottamuksen ja auttaa rakentamaan tulevaisuutta.

Työtä,
tukea ja
toivoa

Euroopan unionin
osarahoittama

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Diakonissa-
laitos

DIAK

ODL

OULUN
SEURAKUNNAT
SUOMEN EV.LUT. KIRKKO